

Микола Галів

**ЦЕРКОВНО-РЕЛІГІЙНЕ ЖИТТЯ
СЕЛА ЛІТИНЯ НА ДРОГОБИЧЧИНІ**

(XVI – початок XXI ст.)

*(до 200-ліття побудови храму
Св. Великомучениці Параскеви)*

Монографія

Дрогобич, 2023

УДК 271.4-523.42(477.83-22)"15/20"

Г 15

Рекомендовано вченою радою історичного факультету
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка.
Протокол № 7 від 29 серпня 2022 р.

Рецензенти:

Ігор Соляр – доктор історичних наук, професор, директор Інсти-
туту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України;

Юрій Стецук – доктор історичних наук, професор, професор
кафедри історії України Дрогобицького державного педагогічно-
го університету імені Івана Франка

Галів М. Церковно-релігійне життя села Літиня на
Г 15 Дрогобиччині (XVI – початок XXI ст.) (до 200-ліття
побудови храму Св. Великомучениці Параскеви).
Дрогобич: Посвіт, 2023. 300 с.

ISBN 978-617-8274-31-3

У монографії представлено результати дослідження церковно-релігійного життя у селі Літиня від XVI до початку XXI ст. Замість вступу подано короткий нарис давньої історії Літині. Розкрито такі аспекти: перші згадки про церкву Св. Параскеви, попівство, священники, дяки і поповичі в селі у XVI–XVIII ст.; церква і священники, їхнє матеріальне забезпечення (кінець XVIII – початок XX ст.), парафіяльна школа; Літинська парафія у 1918 – 2021 р. Подано біографії відомих священників, які народилися в Літині (о. Онуфрій Лепкий, о. Данило Лепкий, о. Онуфрій Бурдяк, о. Іван Котів).

Книга рекомендується широкому колу читачів, передовсім науковцям, краєзнавцям, студентам, вчителям, учням, а також усім небайдужим до минулого нашого краю.

УДК 271.4-523.42(477.83-22)"15/20"

ISBN 978-617-8274-31-3

© Галів М., 2023

© Посвіт, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП. Короткий нарис давньої історії Літини	6
РОЗДІЛ 1. Церковно-релігійне життя в Літині (XVI – кінець XVIII ст.)	12
1.1. <i>Церква Св. Параскеви: перші згадки</i>	12
1.2. <i>Священики, дяки, поповичі. Попівство</i>	24
РОЗДІЛ 2. Парафія Літини наприкінці XVIII – на початку XXI ст.	48
2.1. <i>Церква і священики (кінець XVIII – початок XX ст.)</i>	48
2.2. <i>Матеріальне забезпечення священика та парафії (кінець XVIII – початок XX ст.)</i>	109
2.3. <i>Літинська парафія у 1918 – 2021 рр.</i>	153
2.4. <i>Парафіяльна школа при церкві Св. Параскеви</i>	184
РОЗДІЛ 3. Відомі священики – вихідці з Літини	213
3.1. <i>Отець Онуфрій Лепкий – знаний науковець-філолог</i>	214
3.2. <i>Отець Данило Лепкий – відомий етнограф, письменник, громадський діяч</i>	219
3.3. <i>Отець Онуфрій (Теодор) Бурдяк – ігумен ЧСВВ, місіонер</i>	226
3.4. <i>Отець Іван Котів – помічник митрополита Андрія Шептицького</i>	233
ПІСЛЯМОВА	266
СПИСОК ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ	269
ІЛЮСТРАЦІЇ	287

ВСТУП

Короткий нарис давньої історії Літині

Село Літиня Дрогобицького району Львівської області розташоване на рівнинно-низинній місцевості у нижній течії річки Трудниця за 4 км від її впадіння у Тисменицю.

На початку нашої ери на теренах, де пізніше постала Літиня, уже існувало маленьке поселення. Відомий український археолог Ярослав Пастернак, аналізуючи знайдені у селі біля річки Трудниця археологічні артефакти (1942 р.), стверджував, що “мабуть в перших століттях по Христі, була там прибережна рибальська оселя, на що вказують тепер черепки глиняного посуду та глиняні тягарці до сітей”. Оскільки, було знайдено ще й залишки дерев’яного мосту, залізний спис XII – XIII ст., людський череп, кістки утоплено коня і чимало кісток інших тварин, то Я. Пастернак припускав, що озброєні люди у “княжі часи” стерегли міст через річку. Інші археологи вели мову про існування в давньоруські часи на теренах Літині селища відкритого типу. Існує припущення про існування городища (укріпленого поселення), яке, однак, викликає сумніви.

На сьогодні маємо три основні версії походження назви села Літиня: 1) від слів “літо”, “літувати”; 2) від кореня “лут” – болото (болотиста місцевість); 3) від антропоніма Літа. Перевагу все ж надаємо першій, оскільки вона спирається на народні перекази.

Подібно ж маємо й три версії про першу письмову згадку по село. По-перше, історикам відомий документ 1388 р., згідно з яким, король Владислав Ягайло надав Гілов (Gyłow, Жилів) біля Львова та Вороблевичі (Wroblewycze) і Літиню (або Летню) в Дрогобицькому повіті (villa Lethnijsa in districtu Drohobyczen) воєводи міста Галич Бенедиктові і його рідним братам Стефанові та Андрієві. До нашого часу дійшла лише копія цього документу, зроблена у XVI ст. Транскрипція написання назви села дає підстави до роздумів: йдеться про Літиню чи про Летню? З одного боку, польський історик Л. Виростек вважав, що мова саме про Літиню, хоч і не пояснював своїх висновків. З іншого боку, на користь Летні свідчить перелік нових власників, які були угорцями (волохами), а відтак цим можна пояснити, чому Летня згодом перебувала на волоському, а не руському праві. У 1476 р. в істо-

ричних документах навіть згадується Дорош – кнезь із Летні (відомо, що інститут кнезів був характерний саме для сіл волоського права). Літиня ж перебувала у той час на руському праві. Принагідно зауважимо, що датування згаданого документу короля Владислава II є помилковим, він був виданий роком раніше¹.

По-друге, 5 жовтня 1415 р. зем'янин Філ з Літині (Phyl de Lethyn), якого перед тим король Владислав Ягайло призначив земським суддею в Дрогобицькому повіті, доводив своє шляхетське походження за допомогою шляхетних свідків, своїх родичів по батькові і матері. Цей вивід шляхетства також було затверджено королем. В історичній науці існували сумніви в достовірності цього документу, однак на сьогодні вони відкинуті. Філ (Пилип) і його брат Маш (Максим) вважаються протопластами шляхетського роду Літинських, яким належала Літиня. Звісно, нас не повинно відлякувати дещо неточне написання назви села у згаданому документі.

По-третє, 5 березня 1441 р. шляхтич Григорій Риботицький завдяки королеві Владиславу III отримав запис на 150 гривень у селах Грушова і Літиня (villis Gruschowa et Letynya). Відзначимо, що саме тоді вперше у документах назва села була відображена більш-менш адекватно. Ми все ж схилиємося до того, щоб вважати саме 1415 рік датою першою писемної згадки про Літиню.

У XV – першій половині XVI ст., як згадувалося вище, село належало шляхетській родині Літинських й було, по суті, родовим гніздом. У перемишльських і львівських гродських та земських актових книгах неодноразово згадуються представники роду Літинських: Дробиш – 1442 р., Олешко – 1457 і 1465 – 1467 рр., Лук'ян і Михалко – 1466 р., Андрій – 1471 і 1474 – 1475 рр., Степан – 1492 р., Клишко – 1500 р. Є підстави стверджувати, що вони мали ленні обов'язки перед королем. У XVI ст. рід Літинських розростається настільки, що поділяється на декілька відгалужень.

Невелику частину села у середині XV ст. надбали Риботицькі (Губицькі), які деякий час ворогували з Літинськими. 24 червня 1531 р. король Сигізмунд I через дрогобицького старосту Яна Кам'янецького викупив у Баля Бартоломія і Георгія Губи-

¹ Наразі ми готуємо до друку наукову статтю, яка присвячена аналізу зазначеного документа.

цьких їх частки у селах Грушова та Літиня. За цим документом грушовській і літинській громадам було надано німецьке право. Проте шляхтичі Літинські не погоджувалися віддати свої частки в Літині королеві. Остаточо село Літиня стало коронним у 1554 р., коли Люблінський сейм затвердив обмін селами між королем Сигізмундом II Августом і Климентом Літинським; останній, віддаючи королеві Літиню, а також свої частки в Тинові і Селищі, отримував села Грушів і Кровичі в Любачівському старостві.

Перебування Літині під юрисдикцією Дрогобицького староства тривало майже півстоліття. У 1550 – 1580-х рр. Літиня, як і інші поселення Дрогобицького староства, перейшла в держання магнатів Стажеховських. Наприкінці XVI ст. село було передане до складу Самбірського староства, тобто перетворилося на частину королівських столових маєтків. 22 вересня 1592 р. король Сигізмунд III на підставі сеймової конституції 1590 р., яка стосувалася маєтків королівського столу, прилучив Мединицьку тенугу-державу з селами Мединичі, Летня, Більче, Горуцька, Раделич, Лісна, Грушова і Літиня та іншими до Самбірської економії. На середину XVII ст. Літиня перебувала у складі вже не Мединицького, а Дублянського ключа Самбірської економії.

Власне господарсько-адміністративна належність до Дублянського двору була найбільш тривалою в історії села, бо займала майже двохсотрічний період. Навіть після приєднання Руського воєводства до імперії Габсбургів (1772 р.), появи нового адміністративного поділу, економічно-виробнича належність до Дублянського ключа зберігалася. Лише 1827 р. села Грушова, Тинів і Літиня знову були передані до Мединицького ключа (домінії), разом з яким 29 вересня 1868 р. продані Йозефові та Мавріцію Колішерам.

На господарський, соціальний, демографічний розвиток села впливала й тогочасна економічна та воєнно-політична ситуація. Напади татарських орд завдавали збитків Літині наприкінці XV та у XVI ст. (особливо у 1503, 1505, 1512, 1577, 1589 рр.). Попри це у XVI ст. почалося економічне піднесення краю, яке, безумовно, позначилося й на житті села, зокрема зростанні чисельності населення і освоєнні пусток. Піднесення тривало до середини XVII ст., хоч його вже похитнули татарські напади 1620-х рр. У 1648 р. село потерпіло від нападу козаків і татар, у 1657 р. – семиградських волохів. Найбільш руйнівними для Літині були

напади кримської та буджацької орд у, відповідно, 1672 і 1699 рр. У часі Північної війни (1700 – 1721) село грабували воюки саксонської, польської, московської армій. Неодноразово майно літинців ставало об'єктом реквізицій з боку військ конфедератів.

Зрештою у 1730-х рр. почався період відбудови господарства, який, однак, тривав зі значними труднощами. Про це свідчить зростання громадських та індивідуальних боргів мешканців Літині, а також численні втечі селян на Поділля, де у той час (1710 – 1730-ті рр.) запроваджувалися слободи.

Основною господарською інституцією села до початку XVI ст. було дворище (їх у Літині нараховувалося чотири), а після реформи королеви Бони і проведення виміру ланів – звичайна парна селянська сім'я. Кількість господарств поступово зростала – від 35 у 1570 р. до 153 у 1768 р. Відбувалося це, очевидно, шляхом поділу ґрунтів між спадкоємцями. Така практика зрештою призвела до зменшення наділу ріллі з однієї чверті чи півчверті лану до 1/8 – 1/16 чверті лану на господарство. Економічне життя Літині визначалося передовсім традиційним землеробством, спочатку дво-, потім трипільним. Літинські селяни вирощували пшеницю, жито, ячмінь, овес, самішку, городину та інші культури, розводили худобу, насамперед тяглову, а також корів, свиней, домашню птицю. Займалися вони й промислами, ремеслами і принагідно торгівлею.

До складу громади входили господарі-кметі, з числа яких обирався громадський уряд (війт, присяжні, десятники, писар). Менш повноправними залишалися бідніші селяни: загородники, комірники, халупники. Поза рамками громади були привілейовані мешканці: священики, поповичі, мельники, корчмарі, вибранці-солтиси.

Система громадського управління в селі Літиня упродовж XVI – XVIII ст. пройшла певну трансформацію. До 1531 р. громадське управління підпорядковувалося шляхтичам Літинським, у власності яких перебувало війтівство. Згодом на засадах німецького права відбувалося формування громадського уряду, компетенція якого поширювалася на юридично об'єднану громаду сіл Літиня і Грушова й визначалася королівським привілеєм. У XVII – XVIII ст. – діяв окремий громадський уряд у Літині. Імена місцевих війтів XVII ст. залишаються невідомими, натомість документи наступного століття наводять декілька десятків прізвищ.

Першими, зафіксованими в історичних джерелах, літинськими війтами були Гриць Касич (1708 р.), Василь Яцків (1709 р.), Федь Касич (1710 р.).

Доволі активно літинська громада виявляла себе в судовій боротьбі з сусідніми громадами та шляхтичами – власниками сусідніх маєтків. У XVIII ст. вона провадила тривалу боротьбу з громадою села Тинів за ґрунт Загатне, з ролівсько-болярською шляхтою за болотисті луки і хащі між Літинєю і Ролевом та Боярами. Літинська громада виступала єдиним фронтом у захисті своїх інтересів й проти мешканців села, які не були членами громади. Зокрема, у 1730 – 1740-х рр. вона вела затяте судове протиостояння з місцевими мельниками-псевдосолтисами.

Повинності і привілеї громади Літині упродовж XV – XVIII ст. поступово формувалися, змінювалися і зростали. Перебуваючи у власності шляхти, селяни сплачували певні данини та відробляли повинності. З отриманням німецького права і проведенням поміри ґрунтів літинській громаді було чітко визначено грошові, натуральні та відробіткові (повіз) ренти. Їх розмір поступово зростав. Деякі старі данини (відумерщина, жировозна) скасовувалися, але з'являлися нові (гіберна, пенсія, експенцизна), більшість натуралій комутовано в грошовий еквівалент, зросли розміри повозів. Громада намагалася протистояти різкому зростанню податків, виступала проти “податкових” зловживань, відстоювала свої привілеї. Останні, крім фіксації чітких норм податків, передбачали й певні права, до яких з часом додалися й нові (виробляти пиво і горілку на власні потреби під час празників), щоправда, з певними обмеженнями.

Важливо, що селяни Літині з часу набуття німецького права не знали кріпацтва, були королівськими підданими, мали власне самоврядування й активно відстоювали свої права в тогочасних юридичних межах. Соціально-правове становище селян та привілейованих мешканців села, звісно, впливало на свідомість давніх літинців, визначало моделі і стратегії їх суспільної поведінки.

Однією з центральних інституцій Літині, безумовно, була церква. Церковно-релігійне життя села сповнене цікавих і змістовних сторінок, ознайомитися з якими пропонуємо в наступних розділах цієї книги.

Відзначимо, що парафіяльне життя окремих сіл і міст на Дрогобиччині досліджували науковці Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серед цих праць слід виокремити студію Володимира Галика та Юрія Стедика (2013)². Низку статей, які стосуються різних історичних аспектів парафіяльного життя Літині, опублікував і автор цієї книги³.

Висловлюємо вдячність усім, хто на різних етапах дослідження і підготовки цього видання допомагав автору у збиранні джерельних матеріалів, усних свідчень і фотографій, редагуванні і публікації результатів наукової праці.

² Галик В., Стедик Ю. Історія церковно-релігійного життя в селі Уличне на Дрогобиччині (XVI – початок XXI ст.). Монографія. Дрогобич: Вид-во ТзОВ “Трек-ЛТД”, 2013. 208 с.

³ Галів М. Соціальний спектр королівських сіл Самбірського Підгір'я у XV – XVIII ст. (на прикладі села Літиня) // Красзнавство: науковий журнал. 2012. № 2 (79). С. 47–59; Галів М. Королівський привілей на повієство села Літиня 1670 р. // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих учених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич: Посвіт, 2014. Вип. 10. С. 9–16; Галів М. Попівство в селі Літиня на Дрогобиччині (XVI – XVIII ст.): соціально-економічна характеристика // Історія релігій в Україні: науковий вісник. Львів, 2014. Кн. 1. С. 130–140; Галів М. Церковно-рілігійне життя села Літиня на Дрогобиччині у XVI – XVIII ст. // Східноєвропейський історичний вісник. 2016. Вип. 1. С. 5–13; Галів М. Духовенство в селі Літиня на Дрогобиччині (друга половина XVII – XVIII ст.): генеалогічний нарис // Східноєвропейський історичний вісник. 2017. Вип. 3. С. 23–29; Галів М. Радянські репресії проти духовенства Греко-католицької церкви у 1944 – 1947 рр. (на прикладі біографії о. Івана Котіва) // Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія: Історія. 2021. Вип. 6/48. С. 319–341.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

Архівні та бібліотечні джерела

- Архів Управління Служби безпеки України Львівської області (Архів УСБУ ЛО). Спр. П-39402.
- Відділ рукописів Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України (далі – ВР ЛННБ). Колекція мікрофільмів. МР-69 “Rewizja z inwentarzem Ekonomiey Samborskiey przed nas nizej mianowanych... kommissarzów spisana diebus julii 1686”.
- ВР ЛННБ. Колекція мікрофільмів. МР-58 “Inwentarz Ekonomii JKM Samborskiej.... R.1768”.
- Відділ рукописів Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка (далі – ВР НБ ЛНУ). Ф.: Самбірська економія. Спр. 508.
- ВР НБ ЛНУ. Ф.: Самбірська економія. Спр. 511.
- ВР НБ ЛНУ. Ф.: Самбірська економія. Спр. 520.
- ВР НБ ЛНУ. Ф.: Самбірська економія. Спр. 525.
- ВР НБ ЛНУ. Ф.: Самбірська економія. Спр. 531.
- ВР НБ ЛНУ. Ф.: Самбірська економія. Спр. 537.
- ВР НБ ЛНУ. Ф.: Самбірська економія. Спр. 558.
- ВР НБ ЛНУ. Ф.: Самбірська економія. Спр. 566.
- ВР НБ ЛНУ. Ф.: Самбірська економія. Спр. 569.
- Галузевий державний архів Служби безпеки України, м. Київ (далі – ГДА СБУ). Ф. 16. Оп. 7. Спр. 4. Т. 020.
- ГДА СБУ. Ф. 16. Оп. 7. Спр. 4. Т. 009.
- ГДА СБУ. Ф. 75181-ФП. Т. 1.
- Державний архів Львівської області (далі – ДАЛО). Ф. Р-1332.
- Оп. 3. Спр. 109.
- ДАЛО. Ф. Р-1332. Оп. 3. Спр. 109.
- ДАЛО. Ф. Р-1332. Оп. 3. Спр. 13.
- ДАЛО. Ф. Р-1332. Оп. 3. Спр. 319.
- ДАЛО. Ф. Р-1332. Оп. 3. Спр. 436.
- ДАЛО. Ф. Р-1332. Оп. 3. Спр. 478.
- Дрогобицький районний державний архів (далі – ДРДА). Ф. 33.
- Оп. 1. Спр. 336.
- ДРДА. Ф. 33. Оп. 1. Спр. 338.
- ДРДА. Ф. 33. Оп. 1. Спр. 339.

Музей шкільництва Дрогобиччини (далі – МШД). Документ:
Школи на Дрогобиччині (1817 – 1913 рр.).

Центральний державний історичний архів України, м. Львів (далі
– ЦДІАУЛ). Ф. 7. Оп. 1. Спр. 42.

ЦДІАУЛ. Ф. 9. Оп. 1. Спр. 384.

ЦДІАУЛ. Ф. 9. Оп. 1. Спр. 387.

ЦДІАУЛ. Ф. 9. Оп. 1. Спр. 423.

ЦДІАУЛ. Ф. 9. Оп. 1. Спр. 427.

ЦДІАУЛ. Ф. 9. Оп. 1. Спр. 437.

ЦДІАУЛ. Ф. 13. Оп. 1. Спр. 340.

ЦДІАУЛ. Ф. 13. Оп. 1. Спр. 552.

ЦДІАУЛ. Ф. 13. Оп. 1. Спр. 562.

ЦДІАУЛ. Ф. 13. Оп. 1. Спр. 1071.

ЦДІАУЛ. Ф. 13. Оп. 1. Спр. 1072.

ЦДІАУЛ. Ф. 19. Оп. XIV. Спр. 206.

ЦДІАУЛ. Ф. 20. Оп. XIV. Спр. 146.

ЦДІАУЛ. Ф. 129. Оп. 2. Спр. 959.

ЦДІАУЛ. Ф. 146. Оп. 13. Спр. 9085.

ЦДІАУЛ. Ф. 146. Оп. 13. Спр. 9086.

ЦДІАУЛ. Ф. 146. Оп. 13. Спр. 9087.

ЦДІАУЛ. Ф. 146. Оп. 13. Спр. 9088.

ЦДІАУЛ. Ф. 146. Оп. 13. Спр. 9089.

ЦДІАУЛ. Ф. 146. Оп. 13. Спр. 9090.

ЦДІАУЛ. Ф. 146. Оп. 13. Спр. 9091.

ЦДІАУЛ. Ф. 146. Оп. 13. Спр. 9092.

ЦДІАУЛ. Ф. 146. Оп. 13. Спр. 9093.

ЦДІАУЛ. Ф. 146. Оп. 13. Спр. 9094.

ЦДІАУЛ. Ф. 146. Оп. 18. Спр. 2943.

ЦДІАУЛ. Ф. 146. Оп. 20. Спр. 1561.

ЦДІАУЛ. Ф. 146. Оп. 38. Спр. 1765.

ЦДІАУЛ. Ф. 146. Оп. 64. Спр. 2816.

ЦДІАУЛ. Ф. 178. Оп. 2. Спр. 808.

ЦДІАУЛ. Ф. 178. Оп. 2. Спр. 1535.

ЦДІАУЛ. Ф. 182. Оп. 1. Спр. 97.

ЦДІАУЛ. Ф. 186. Оп. 1. Спр. 4932.

ЦДІАУЛ. Ф. 201. Оп. 1-р. Спр. 109.

ЦДІАУЛ. Ф. 201. Оп. 4а. Спр. 3032.

ЦДІАУЛ. Ф. 201. Оп. 4а. Спр. 3033.

ЦДІАУЛ. Ф. 201. Оп. 4а. Спр. 3034.

ЦДІАУЛ. Ф. 201. Оп. 4а. Спр. 3035.
ЦДІАУЛ. Ф. 201. Оп. 4а. Спр. 3036.
ЦДІАУЛ. Ф. 201. Оп. 4а. Спр. 7856.
ЦДІАУЛ. Ф. 201. Оп. 4а. Спр. 7857.
ЦДІАУЛ. Ф. 201. Оп. 4а. Спр. 7858.
ЦДІАУЛ. Ф. 201. Оп. 4а. Спр. 8283.
ЦДІАУЛ. Ф. 201. Оп. 4а. Спр. 8444.
ЦДІАУЛ. Ф. 201. Оп. 4а. Спр. 10307.
ЦДІАУЛ. Ф. 378. Оп. 1. Спр. 74.

Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie (далі – AGAD).
Zespół: Arhiwum Skarbu Koronnego. Sygn. 20.
AGAD. Zespół: Archiwum Skarbu Koronnego. Sygn. 21.
AGAD. Zespół: Arhiwum Kameralne. Sygn. 70.
AGAD. Zespół: Metryka Koronna, Lustracje dz. XVIII.
Sygn. 46.

Archiwum Państwowe w Przemyślu. Zespół: Archiwum Biskupstwa
Greckokatolickiego (далі – APP. ABGK). Supl. 1.

APP. ABGK. Supl. 4.
APP. ABGK. Supl. 5.
APP. ABGK. Supl. 8.
APP. ABGK. Supl. 9.
APP. ABGK. Supl. 10.
APP. ABGK. Supl. 11.
APP. ABGK. Supl. 13.
APP. ABGK. Supl. 14.
APP. ABGK. Supl. 15.
APP. ABGK. Supl. 16.
APP. ABGK. Supl. 17.
APP. ABGK. Supl. 18.
APP. ABGK. Sygn. 26.
APP. ABGK. Sygn. 37.
APP. ABGK. Sygn. 67.
APP. ABGK. Sygn. 84.
APP. ABGK. Sygn. 86.
APP. ABGK. Sygn. 98.
APP. ABGK. Sygn. 102.
APP. ABGK. Sygn. 103.
APP. ABGK. Sygn. 116.
APP. ABGK. Sygn. 305.

APP. ABGK. Sygn. 371.
APP. ABGK. Sygn. 475.
APP. ABGK. Sygn. 1909.
APP. ABGK. Sygn. 1961.
APP. ABGK. Sygn. 5834.
APP. ABGK. Sygn. 6118.
APP. ABGK. Sygn. 8702
APP. ABGK. Sygn. 8733.
APP. ABGK. Sygn. 8735.
APP. ABGK. Sygn. 8760.
APP. ABGK. Akcesja 493.

Особистий архів автора. Грамота єпископа Йосафата Коциловського від 20 березня 1922 р.

Особистий архів автора. Спогади Анни Якимів (Козак), Ганни Нечипір, Марії Нечипір, Івана Кузіва, Степана Кузіва, Миколи Грипи, Марії Кемпи. Записав Микола Галів у 2000 – 2001 р.

Опубліковані джерела

Архів Юго-Западной Росії, издаваемый Временною комиссією для разбора древнихъ актовъ. Часть I: Акты о церковно-религиозныхъ отношеніяхъ въ Юго-Западной Руси (1322 – 1648 гг.). Київ: Типографія Г.Т. Корчакъ-Новицкаго, 1883. Томъ VI.

Діяння Собору Греко-католицької церкви у Львові 8–10 березня 1946 р. Львів: Видання Президії Собору, 1946.

Жерела до історії України-Руси видає Археографічна комісія Наукового Товариства імени Шевченка. Т. VII: Люстрація королівщин в руських землях корони з р. 1570. Львів: Накл. НТШ, 1903.

Йосиф Сліпий. Спомини / За ред. о. І. Дацька та М. Горячої. Вид. третє, виправлене і доповнене. Львів-Рим: Вид-во УКУ, 2017.

Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали. Т. 1 (1939–1953). Київ: Вид-во “Наукова думка”, 1995.

Матеріяли до історії галицько-руського шкільництва XVIII і XIX вв. // Українсько-руський архів. Львів: З друкарні НТШ, 1909. Т. IV.

- Матеріяли до культурної історії Галицької Русі XVIII і XIX віку, зібрані Мих. Зубрицьким, Юр. Кмітом, Ів. Кобилецьким, Ів. Е. Левицьким і Ів. Франком, видані під редакцією Івана Франка. Львів: Накл. НТШ, 1902.
- Матеріяли й замітки до історії національного відродження Галицької Русі в 1830 та 1840 рр. / Зібрав і пояснив Михайло Тершаковець // Українсько-руський архів. Львів, 1907. Т. 3.
- Митрополит Андрей Шептицький в документах радянських органів державної безпеки (1939 – 1944 рр.). Київ: Українська видавнича спілка, 2005.
- Митрополит Андрей Шептицький. Документи і матеріали 1941 – 1944 / Упоряд. Ж. Ковба. Наук. ред. А. Кравчук. Київ: Дух і Літера, 2003.
- Начертанье народных училищ и учительских лицъ подъ правлениемъ руской Перемышльскои Консистеріи на годъ 1858. Перемишль, 1858.
- Начертанье народных училищ и учительских лицъ подъ управлениемъ руской Перемышскои Консистеріи на годъ 1860. Перемишль, 1860.
- Начертанье народных училищ и учительских лицъ подъ правлениемъ руской Перемышльскои Консистеріи на годъ 1863. Перемишль, 1863.
- Патріарх Йосиф Сліпий у документах радянських органів державної безпеки 1939 – 1987 / у 2-х т. Київ: ПП Сергійчук М.І., 2012. Т. I.
- Провінційний Синод у Замості 1720 року Божого. Постанови. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006.
- Спис галицьких парохій XII – XVI ст. // Студії семинара для історії Сходу у філософічному відділі Гр.-кат. Богословської академії у Львові / під ред. проф. Івана Крип'якевича. Львів: Видає Гр.-кат. Богосл. Академія у Львові, 1939.
- Схиматисмъ школь народныхъ управляемыхъ рускою еп. Консистерією Перемышскою на годъ 1868. Перемишль: Типомъ А. Левая, закупника печатнѣ руск. собора клирошанъ, 1868.
- Схиматисмъ всего клира руско-каѳолического епархіи Перемышскою на годъ отъ рожд. Хр. 1885. Перемишль: Типомъ руского Собора Клироса Перемышского, 1885.

- Шематизм народнихъ училищъ и учительскихъ лицъ пѣдъ управительствомъ Консисгоріи Перемыскои русскои на рѣкъ 1853. Перемишль, 1853.
- Шематизмъ народныхъ училищъ и учительскихъ лицъ пѣдъ управительствомъ рускои Перемыскои Консисгоріи на рѣкъ 1854. Перемишль, 1854.
- Шематизмъ народныхъ училищъ и учительскихъ лицъ пѣдъ управительствомъ рускои Перемыскои Консисгоріи на рѣкъ 1855. Перемишль, 1855.
- Шематизмъ училищъ народныхъ и ихъ учителей пѣдъ управительствомъ Консисгоріи Перемыскои русскои на рѣкъ 1851. Перемишль, 1851.
- Шематизмъ школъ народныхъ управляемыхъ Рускою Консисгоріею Перемыскою на годъ 1865. Перемишль, 1865.
- Шематизмъ всего клира греко-католического епархій соединенныхъ Перемыскои, Самборскои и Сяноцкои на годъ 1892. Перемишль, 1892.
- Шематизмъ всего греко-католицкого Епархій соединенныхъ Перемыскои, Самборскои и Сяноцкои на рокъ водъ Рожд. Хр. 1905. Перемишль: Зъ печатнѣ Йосифа Стифіого, 1905.
- Шематизмъ всего греко-кат. Епархій соединенныхъ Перемыскои, Самборскои и Сяноцкои на рокъ водъ Рожд. Хр. 1906. Перемишль: Зъ печатнѣ Йосифа Стифіого, 1906.
- Шематизмъ всего греко-католицкого Клира злученыхъ Епархій Перемыскои, Самборскои и Сяноцкои на рок 1914. Перемишль: З печатнѣ гр. кат. Капітулы, 1914.
- Шематизмъ всего греко-католицкого клира злученихъ Епархій Перемыскои, Самборскои і Сяноцкои на рік 1918. Перемишль: З печатні гр.кат. Капітулы, 1918.
- Шематизмъ греко-католицкого духовенства злученихъ епархій Перемыскои, Самборскои і Сяноцкои на рік Божий 1932. Перемишль: Печатня гр.-кат. капітулы, 1932.
- Шематизмъ греко-католицкого духовенства злученихъ епархій Перемыскои, Самборскои і Сяноцкои на рік Божий 1934. Перемишль: Накл. греко-катол. епископскои консисгоріи, 1934.
- Шематизмъ греко-католицкого духовенства злученихъ епархій Перемыскои, Самборскои і Сяноцкои на рік Божий 1937.

- Перемишль: Накл. греко-католической епископской консистории, 1937.
- Шематизм греко-католического духовенства злучених епархий Перемишльської, Самбірської і Сяніцької на рік Божий 1938-39. Перемишль: Накл. греко-католической епископской консистории, 1938.
- Шематизм Самбірсько-Дрогобицької епархії Української Греко-Католицької Церкви на рік Божий 1998. Львів: Свічадо, 1998.
- Шематизм Самбірсько-Дрогобицької епархії Української греко-католицької церкви. Дрогобич: Коло, 2014.
- Щоденник Львівського гетто. Спогади рабина Давида Кахане. Видання друге. Упорядн. Ж. Ковба. Київ: Дух і Літера, 2009.
- Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej polskiej z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie (AGZ). Lwów, 1884. T. X.
- Catalogus universi venerabilis Cleri Dioeceseos Premisliensis Graeco-Catolicae pro Anno Domini MDCCCXLVIII. Premisliae, 1848.
- Catalogus universi venerabilis Cleri Dioeceseos Premisliensis Graeco-Catolicae pro Anno Domini 1849. Premisliae, 1849.
- Catalogus universi venerabilis Cleri saecularis et regularis Dioeceseos Graeci Ritus Catholicorum Premisliensis pro Anno Domini 1851. Premisliae, 1851.
- Galizisches Provinzial-Handbuch für das Jahr 1868. Lemberg: Aus der k.k. galiz. Aerial-Staats-Druckerei, 1868.
- Handbuch das Statthalterei Gebietes in Galizien für das Jahr 1864. Lemberg, 1864.
- Handbuch Lemberger Statthafterei Gebietes Galizien für das Jahr 1859. Lemberg, 1859.
- Jahresbericht des K. K. Zweiten Ober-Gymnasiums in Lemberg für das Schuljahr 1873. Lwów: Druk. A. Trompeteur, 1873.
- Księgi prawa polskiego. Dział pierwszy przywileje statuty konstytucyj edykty dekrety mandaty koronne / Wyd. O. Balzer. Kraków, 1906. T. 3 (1506 – 1522).
- Schematismus des Königreiches Galizien und Lodomerien zur das Jahr 1820. Lemberg: Joseph Johann Piller, 1820.

- Schematismus des Königreiches Galizien und Lodomerien zur das Jahr 1826. Lemberg: Joseph Johann Piller, 1826.
- Schematismus universi venerabilis Cleri Dioeceseos Graeco Catholicae Premisliensis pro Anno Domini MDCCCXXX. Premisliae, 1830.
- Schematismus universi venerabilis Cleri Dioeceseos Graeco Catholicae Premisliensis pro Anno Domini MDCCCXXXI. Premisliae, 1831.
- Schematismus universi venerabilis Cleri Dioeceseos Graeco Catholicae Premisliensis pro Anno Domini MDCCCXXXIII. Premisliae, 1833.
- Schematismus universi venerabilis Cleri Dioeceseos Graeco Catholicae Premisliensis pro Anno Domini MDCCCXXXV. Premisliae, 1835.
- Schematismus universi venerabilis Cleri Dioeceseos Graeco Catholicae Premisliensis pro Anno Domini MDCCCXXXVII. Premisliae, 1836.
- Schematismus universi venerabilis Cleri Dioeceseos Graeco Catholicae Premisliensis pro Anno Domini MDCCCXLIV. Premisliae, 1843.
- Schematismus universi venerabilis cleri dioeceseos graeco catholicae Premisliensis pro anno domini MDCCCXLVI conscriptus. Premisliae, 1846.
- Schematismus universi venerabilis Cleri Dioeceseos Graeco Catholicae Premisliensis pro Anno Domini MDCCCXLVII. Premisliae, 1847.
- Schematismus universi Cleri Graeci Ritus Catholicorum Dioecesis Premisliensis pro anno 1854. Premisliae, 1854.
- Schematismus venerabilis Cleri Dioecesanii rit. gr. cath. Premisliensis pro anno 1857. Premisliae, 1857.
- Schematismus universi Cleri Orientalis Ritus Catholicorum Dioeceseos Premisliensis pro Anno Domini 1865. Premisliae, 1865.
- Schematismus universi Cleri Orientalis Ritus Catholicorum Dioeceseos Premisliensis pro Anno Domini 1870. Premisliae, 1870.
- Schematismus Universi Venerabilis Cleri Ruthenorum Catholicorum Dioeceseos Premisliensis, Samboriensis et Sanocensis pro Anno Domini 1873. Premisliae, 1873.

- Sprawozdanie Dyrekcyi C. K. Gimnazyum Lwowskiego im. Franciszka Józefa za rok szkolny 1876. Lwów: Druk. "Związkowa", 1876.
- Sprawozdanie Dyrekcyi C. K. Gimnazyum Lwowskiego im. Franciszka Józefa za rok szkolny 1892. Lwów: Nakł. Funduszu Naukowego, 1892.
- Sprawozdanie Dyrekcyi C. K. Gimnazyum Lwowskiego im. Franciszka Józefa za rok szkolny 1902. Lwów: Nakł. Funduszu Naukowego, 1902.
- Sprawozdanie Dyrekcyi C. K. Gimnazyum Lwowskiego im. Franciszka Józefa za rok szkolny 1906. Lwów: Nakł. Funduszu Naukowego, 1906.
- Status Scholarum Nationalium in Dioecesi Premisliensi R. G. catholici Anno 1837. SuperioremInspectorem omnium Scholarum Dioeceseos agit. Premisliae: Impressum in Typographia Episcopali Rit. Gr. Cath., 1837.
- Status Scholarum Nationalium in Dioecesi Premisliensi R. G. catholici Anno 1841. Premisliae, 1841.
- Volumina legume. Przedruk zbioru praw staraniem XX pijarów w Warszawie od roku 1732 do roku 1782 wydanego. Volumen Quartum ab anno 1641 ad anno 1668. Petersburg: Nakładem i drukiem Jozafata Ohryki, 1859.
- Źródła dziejowe. T. XVIII. Cz. 1: Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym. T. VII. Cz. 1: Ziemie ruskie. Ruś Czerwona / Opisana przez A. Jabłonowskiego. Warszawa, 1902.

Монографії, статті, пресові публікації

- Бегей О. І. Лаврівський Святоонофріївський монастир у XX – на початку XXI ст.: історія та духовно-просвітницька діяльність // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Історичне релігієзнавство. 2014. Вип. 10. С. 3-13.
- Бірчак В. Дрогобицька епопея: уривки з спогадів // Літературно-науковий вістник. 1931. Кн. 7-8. С. 613-625; Кн. 9. С. 751-765; Кн. 11. С. 1003-1011.
- Благодареніє // Галичанинъ. 1893. 23 червня (5 липня). Ч. 138. С. 4.

- Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832–1944). Київ: Видавничий дім “Киево-Могилянська академія”, 2004. Т. II.
- Блажейовський Д. Історичний шематизм Перемиської єпархії з включенням Апостольської Адміністрації Лемківщини (1828 – 1839) [Dmytro Blazejowskyj. Historical šematism of the Eparchy of Peremyšl including the Apostolic Administration of Lemkivščyna (1828 – 1939)]. Львів: Каменяр, 1995.
- Бриняк О. М. Лепкий Данило Хомич // Василь Сокіл, Оксана Бриняк та ін. Матеріали до української фольклористичної енциклопедії. Випуск 2 (Народознавчі зошити. 2015. № 3 (123)). С. 558-559.
- Будз К. Українська Греко-Католицька Церква у Галичині (1946–1968 рр.): стратегії виживання та опору у підпіллі. Дисертація ... канд. іст. наук. Київ, 2016.
- Ваврик В. Р. Краткий очерк Галицько-Русской письменности. Лувен, 1973.
- Випускники Дрогобицької Духовної Семінарії. URL: <http://dds.edu.ua/ua/about/2/vypusk.html>
- Владимір І. Хиякъ // Галичанинъ. 1893. 16(28) червня. Ч. 132. С. 1-2.
- Г.М.М. Памяти о. Феофана Величка // Галичанинъ. 1908. 5(18) марта. Ч. 53. С. 3.
- Галик В., Стецик Ю. Історія церковно-релігійного життя в селі Уличне на Дрогобиччині (XVI – початок ХХІ ст.). Дрогобич: Вид-во ТзОВ “Трек-ЛТД”, 2013. 208 с.
- Галів М. Антоній Лужецький // 150 славних українців Дрогобиччини / Упоряд. Богдан Пристай. Дрогобич: ВПЦ “Наш друг”, 2012. С. 109.
- Галів М. Володимир Хиякъ // 150 славних українців Дрогобиччини / Упоряд. Богдан Пристай. Дрогобич: ВПЦ “Наш друг”, 2012. С. 218-219.
- Галів М. Данило Лепкий // 150 славних українців Дрогобиччини / Упоряд. Богдан Пристай. Дрогобич: ВПЦ “Наш друг”, 2012. С. 104-105.
- Галів М. Онуфрій Лепкий // 150 славних українців Дрогобиччини / Упоряд. Богдан Пристай. Дрогобич: ВПЦ “Наш друг”, 2012. С. 106-107.

- Галів М., Смуток Л. Дрогобицький повіт за поборовим реєстром Перемишльської і Сяноцької земель 1507 р. // Дрогобицький краєзнавчий збірник. 2014. Вип. XVII. С. 441-451.
- Галів М. Соціальний спектр королівських сіл Самбірського Підгір'я у XV – XVIII ст. (на прикладі села Літиня) // Краєзнавство: науковий журнал. 2012. № 2 (79). С. 47-59.
- Галів М. Королівський привілей на попівство села Літиня 1670 р. // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих учених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2014. Вип. 10. С. 9-16.
- Галів М. Нарис історії школи села Літиня (XIX – перша половина XX ст.). Дрогобич-Стрий: ПП Ткачик С.А., 2011.
- Галів М. Попівство в селі Літиня на Дрогобиччині (XVI – XVIII ст.): соціально-економічна характеристика // Історія релігій в Україні: науковий вісник. Львів, 2014. Кн. 1. С. 130-140.
- Галів М. Церковно-релігійне життя села Літиня на Дрогобиччині у XVI – XVIII ст. // Східноєвропейський історичний вісник. 2016. Вип. 1. С. 5-13.
- Галів М. Духовенство в селі Літиня на Дрогобиччині (друга половина XVII – XVIII ст.): генеалогічний нарис // Східноєвропейський історичний вісник. 2017. Вип. 3. С. 23-29.
- Галів М. Радянські репресії проти духовенства Греко-католицької церкви у 1944 – 1947 рр. (на прикладі біографії о. Івана Котіва) // Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія. 2021. Вип. 6/48. С. 319-341.
- Говера І. Літургійне життя священників і вірних в Українській Греко-Католицькій Церкві: Українська Греко-Католицька Церква в період підпілля (1946 – 1989). Львів: Свічадо, 2019.
- Горак Р. Подвижники з Літині // Радянське слово. 1990. № 23 (7 лютого). С. 3-4; № 24 (9 лютого). С. 3-4; № 25 (10 лютого). С. 3-4.
- Горбаль Б. Священник Володимир Хыляк (бортнянській період письменника) // Лемківський річник. 2013. С. 80–92.
- Гуркіна С. Напередодні вічності: митрополит Андрей Шептицький в останні три місяці свого архієрейського служіння. URL: http://www.cerkva.od.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=56&Itemid=41

- Гуркіна С. В. Українська греко-католицька церква і Ватикан: спроби контактів у 1944 – 1949 рр. // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія. Вип. 22. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Nvuu/Ist/2009_22/010.htm
- Грипа О. Село Літиня на святі УМХ // Українська молодь Христові: пропам'ятна книга. Документальний збірник 1933 – 1988 / Зібрав, упорядкував і зредагував д-р Микола Грушкевич. Рим-Парма: Видання Української Католицької Єпархії Св. свщм. Йосафата в Пармі, 1991. С. 123.
- Дерев'яні церкви Західної України. Літиня. URL: <http://decerkva.org.ua/litynia.html>
- Заярнюк А. Ідіоми емансипації. “Визвольні проекти” і галицьке село у середині XIX ст. Київ: Критика, 2007.
- И.П., господарь. Письмо изъ Лѣтинѣ // Русская Рада. Коломыя, 1873. Ч. 8, 15(27 Цвѣтня). С. 62.
- Івасів Р. Відродження Церкви та України. УГКЦ на тлі комуністичної потвори // Інтернет-ресурс газети Галичина (2019). URL: <https://galychna.if.ua/analytic/vidrozhennya-tserkvi-ta-ukrayini-ugkts-na-tli-komunistichnoyi-potvori-serpen-2017-r/>
- Ільницький В. Дрогобицька округа ОУН: структура і керівний склад (1945 – 1952 рр.). Дрогобич: Вимір, 2009.
- Ільницький В. Протистояння СБ ОУН і МДБ: спроба ввести у середовище підпілля агента Якова Козлова-“Яровий”, “Богдан Богун” // Східноєвропейський історичний вісник. 2017. Спецвипуск 2. С. 241-262.
- Ільницький В., Гриник Л. Репресований отець Зиновій Бандрович (1916 – 1986): реконструкція біографії за матеріалами архівно-кримінальної справи // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2021. Вип. 44. Т. 1. С. 19-25.
- Ільницький В. Штрихи до питання боротьби репресивно-каральної системи проти Греко-католицької церкви у Дрогобицькій області УРСР (1945–1953) // Парадигма sacrum & profanum у літературі та культурі. Збірник наукових праць. Дрогобич, 2012. Вип. 6. С. 200-211.
- Інкін В. Сільське суспільство Галицького Прикарпаття у XVI – XVIII століттях: історичні нариси / Упорядкування та наукова редакція Миколи Крикуна. Львів, 2004.

- Кармазин-Каковський В. Архітектура бойківської церкви // Записки НТШ. Нью-Йорк–Філадельфія, 1987. Т. 204: Історично-філософська секція.
- Киричук Ю., Шапірко І. Шкільна освіта в Галичині в кінці XVIII – початку XIX ст. // Республіканець. 1994. № 1 (9). С. 21-27.
- Кирчів Р. Ф. Етнографічне дослідження Бойківщини. Київ, 1978.
- Кічера В. В. Орган Мукачівського монастиря отців Василіан “Вісті з Чернечої Гори” (1934 – 1935) як джерело з історії Греко-католицької церкви // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: історія. 2013. Вип. 2. С. 156-167.
- Ковба Ж. Людяність в безодні пекла. Поведінка місцевого населення Східної Галичини в роки «остаточного розв’язання єврейського питання». Вид. 3-тє. К., 2009.
- Ковба Ж. “Просвіта” – світло, знання, добро і воля українського народу. Дрогобич: “Відродження”, 1993.
- Ковба Ж. Роль Митрополита Шептицького в рятуванні галицьких євреїв у часи Голокосту. URL: http://www.cerkva.od.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=43&Itemid=41
- Козар Н. Летня, благословенна Богом. Дрогобич: Посвіт, 2021.
- Колб Н. “З Богом за Церву і Вітчизну”: греко-католицьке парафіяльне духовенство в Галичині у 90-х роках XIX століття. Жовква: Місіонер, 2015.
- Красовський І. Володимир Хиляк – співець зелених Бескидів // Лемківський календар. 2003. С. 51-60.
- Купчинський О. А. Лепкий Онуфрій Федорович. URL: <https://1668.slovaronline.com/4627>
- Лазорак Б. «Енергійний директор, який з вірою говорить про майбутнє музею...»: Дрогобицький музей за каденції хорунжого УГА та професора гімназії імені Івана Франка – Андрія Лепкого (1940, 1941 – 1944 рр.) // Садиба Франка: науковий збірник заповідника «Нагуєвичі» / Ред. кол. Б. Лазорак (голов. ред.) та ін. Дрогобич: Посвіт, 2022. Кн. III. С. 219–346.
- Левицький І. Погляд на розвій низшого і висшого шкільництва в Галичині в рр. 1772 – 1800 і розвій русько-народного шкільництва в рр. 1801 – 1820. Львів: Накладом НТШ, 1903.

- Легалізація Української греко-католицької церкви. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/relig/21495/>
- Лепкий Дан. Весняні звичаї, обряди та вїрвання на Руси // Зоря. Письмо літературно-наукове для рускихь родинь. 1883. Рочникъ четвертый. С. 13-14, 199-201, 214-216, 233-235.
- Лепкий Дан. Народні звичаї и повїрки въ околици Дрогобыча // Зоря. Письмо літературно-наукове для рускихь родинь. 1882. Рочникъ третій. С. 30-31, 77-79; 369-370.
- Лепкий Дан. Народні повїрки въ околици Дрогобыча // Зоря. Письмо літературно-наукове для рускихь родинь. 1883. Рочникъ четвертый. С. 15, 250.
- Ліквідація УГКЦ (1939 – 1946). Документи радянських органів державної безпеки. Київ: ПП Сергійчук М.І., 2006. Т. I, Т. II.
- Лужецький А. Надгробний вінець во память Єго Превосходительства Йоана Снігурского Єпископа Перемиского, Самбірського і Сяноцкого... // Меморія перемишлян. Єпископ Іван Снігурський в літературі перемиського бідермаєру / Вступ та упорядкування В. Пилипович. Перемишль, 2009. С. 87-92.
- Мицько І. Святоуспенська Лавра в Уневі (кінець XIII ст. – кінець XX ст.). Львів: Свічадо, 1998.
- На Святоюрській Горі // Самбірські вісті. 1941. Ч. 2 (7 серпня). С. 4.
- Назарко І. (ЧСВВ). Сильветки перших Василян після Добромильської реформи // Записки Чина Св. Василя Великого – *Analecta Ordinis S. Basilii Magni. Sectio II. Articuli. Documenta. Miscellanea*. 1982. Vol. XI (XVII). Fasc. 1-4. P. 451-522.
- О. Данило Лепкий // Діло. 1912. 21 марта. Ч. 65. С. 5.
- Отець Онуфрій Теодор Бурдяк ЧСВВ. URL: <https://www.osbm.org.ua/index.php/publikatsiyi/istoriya/1070-2014-07-04-18-18-32>
- Память Іероніма Аноніма // Галичанинь. 1893. 8 (20) липня. Ч. 149. С. 3.
- Памяті Іероніма Аноніма // Галичанинь. 1894. 23 червня (5 липня). Ч. 140.
- Пахолків С. Українська інтелігенція у Габсбурзькій Галичині: освічена верства й емансипація нації. Львів: ЛА “Піраміда”, 2014.
- Пекар А. (ЧСВВ). Василянська Провінція св. Миколая на Закарпатті // Записки Чина Св. Василя Великого – *Analecta Ordinis S. Basilii Magni. Sectio II. Articuli. Documenta. Miscellanea*. 1982. Vol. XI (XVII). Fasc. 1-4. P. 131-164.

- Петрів Р. Реалізація національної ідеї українців Східної Галичини в розвиткові українського шкільництва (1772 – 1916) // Бойківщина. Науковий збірник Науково-культурологічного товариства Бойківщина. Т. 1. Дрогобич, 2002. С. 152-159.
- Петрушевич А. Сводная галичско-русская лѣтопись съ 1700 до конца августа 1772 года. Львов: Изъ типографіи Ставропигійского Института, 1887. Часть I.
- Пилипів І., Делятинський Р. До питання про греко-католицьких капеланів в Українській повстанській армії (1942–1946 рр.) // Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. Івано-Франківськ, 2008. Вип. 14. С. 303-319.
- Пограничний В. Іван Сокіл // 150 славних українців Дрогобиччини. Упоряд. Богдан Пристай. Дрогобич 2012. С. 178-180.
- Подяка // Діло. 1912. 1 цвітня. Ч. 74. С. 7.
- Посвяченє пам'ятника на могилѣ Єронима Анонима // Дѣло. 1894. 17(29) червня. Ч. 135. С. 3.
- Посмертний вѣсти. Онуфрій Лепкій // Галичанинѣ. 1905. 30 августа (12 сентября). Ч. 194. С. 3.
- Посмертні вѣсти // Галичанинѣ. 1893. 15(27) червня. Ч. 131. С. 4.
- Посмертні оповѣстки // Дѣло. 1893. 15(27) червня. Ч. 132. С. 2.
- Посмертний вѣсти // Галичанинѣ. 1908. 26 февраля (10) марта. Ч. 46. С. 4.
- Похоронѣ бл.п. Владимира Хиляка // Галичанинѣ. 1893. 18(30) червня. Ч. 134. С. 2.
- Похорони бл.п. о. Данила Лепкого // Діло. 1912. 25 марта. Ч. 68. С. 5.
- Прах Б. Духовенство Перемиської єпархії та апостольської адміністрації Лемківщини. У 2-х т. Т. 1: Біографічні нариси (1939–1989). Львів: Вид-во УКУ, 2015.
- Сава Сливич [Данило Лепкий]. Де-що про німців-колоністів в Галичині // Дѣло, 24, 26, 28 серпня 1891. URL: <https://zbruc.eu/node/55316>
- Сава Сливич [Данило Лепкий]. З нашої хати. Де-що про наші селянські відносини // Дѣло, 13, 14, 15, 16 серпня 1890. URL: <https://zbruc.eu/node/40429>
- Сава Сливич [Данило Лепкий]. Образки з нашої самоуправи. Повиборча студія // Дѣло, 13, 14, 16 березня 1891. URL: <https://zbruc.eu/node/48910>

- Сава Сливич [Данило Лепкий]. Положенє сельского люду під Львовом // Дѣло, 19 червня 1890. URL: <https://zbruc.eu/node/37913>
- Сердюк Н.С. Репресії радянських органів державної безпеки щодо Української греко-католицької церкви в 1944 – 1949 рр.: автореф. дис... канд. іст. наук. Київ, 2006.
- Скіра Ю.Р. Участь монахів студійського уставу у порятунку євреїв на території Львівської архієпархії Греко-католицької Церкви у 1942 – 1944 рр.: дисертація... канд. іст. наук. Львів, 2017.
- Скочиляс І. “Дар любові”, фіскальний обов’язок і ієрархічна підлеглість: катедрастик у системі фінансово-корпоративних відносин духовенства Київської митрополії XIII – XVIII століть // Дрогобицький краєзнавчий збірник. 2005. Вип. IX. С. 431-460.
- Скочиляс І. Катедрастик у системі фінансово-корпоративних відносин Київської митрополії XVIII ст. // Дрогобицький краєзнавчий збірник. 2006. Вип. X. С. 628-673.
- Слободян В. Церкви України. Перемиська єпархія. Львів, 1998.
- Созанський І. До історії народного шкільництва в рр. 1821 – 1838 // Учитель. 1909. Ч. 16 і 17 (5 вересня). С. 246-252.
- Сосѣдь. Образцевый душпастырь // Галичанинь. 1905. 20 января (2 февраля). Ч. 15. С. 3.
- Ступарик Б. М. Національна школа: витоки, становлення: Навчально-метод. посібник. Київ: ІЗМН, 1998.
- Сурмач О. Дні кривавих свастик. Греко-католицька церква в період німецького окупаційного режиму в Україні (1941 – 1944 рр.). Львів: Сполом, 2005.
- Сухий О. Від русофільства до москвофільства (російський чинник у громадській думці та суспільно-політичному житті галицьких українців у XIX столітті). Львів, 2003.
- Тимошенко Л. Невтомний шукач істини. До 80-річчя з дня народження визначного сина дрогобицької землі Миколи Галіва // Галицька Зоря. 2004. № 72–73 (25 червня). С. 3.
- Українці, які врятували жидів. URL: www.ucrdc.org/Project-Ukrainian-Jewish.../Ivan%20Hirnyi.pdf
- Федоряк А. Мої спопини зперед 40 літ // Записки Чина Св. Василя Великого. Жовква, 1932. Том. V. Вип. 1-4. С. 189-183.

- Филипчак І. З історії шкільництва на західній Бойківщині (від 1772 – 1930) // Літопис Бойківщини. 1931. Ч. 1. (перевидання часопису. Випуск 1. Числа 1, 2 за 1931 – 1933 рр. Львів : Каменярь, 2009). С. 65-132.
- Франко П. Репресоване духовенство УГКЦ (видання друге, доповнене). Львів, 2008.
- Химка І.-П. Греко-католицька церква і національно відродження у Галичині 1772 – 1918 // Ковчег. Науковий збірник статей з церковної історії. Львів, 1993. Ч. 1. С. 73-107.
- Хроніка. Літиня // Гомін Басейну. 1937. Ч. 9. С. 7.
- Чупа О. Владика Юліан освятив після оновлення храм у с. Літині на Дрогобиччині. URL: <http://www.sde.org.ua/home/archive/item/1416-vladyka-yuliy-an-osvyatyv-pislya-onovlennya-khram-u-s-litynya-na-drogobychchyni.html>
- Шалата М. Письменники на Франковому Підгір'ї. Літературна карта // Дрогобиччина – земля Івана Франка. Збірник географічних, історичних, етнографічно-побутових матеріалів та мемуарів. Дрогобич: Відродження. Т. 4. С. 499-552.
- Энциклопедический словарь. Дополнительный том. Т. II: Кошбух – Прусик / Издатели: Ф. А. Брокгауз, И. А. Ефрон. СПб.: Типография Акц. Общ. Брокгауз-Ефрон, 1906.
- Ярема Р. Відновлення Православ'я на Західній Русі в 1946 р. Київ, 2010.
- Budzyński Z. Ludność pogranicza polsko-ruskiego w drugiej połowie XVIII wieku. Stan, rozmieszczenie, struktura wyznaniowa i etniczna. T. 2: Dokumentacja statystyczna i kartograficzna. Przemysł-Rzeszów, 1993.
- Budzyński Z. Sieć parafialna prawosławnej diecezji przemyskiej na przełomie XV i XVI wieku. Próba rekonstrukcji na podstawie rejestrów podatkowych ziemi przemyskiej i sanockiej // Polska – Ukraina: 1000 lat sąsiedztwa. T. 1. Studia z dziejów chrześcijaństwa na pograniczu etnicznym / Pod redakcją S. Stępnia. Przemysł, 1990. S. 135-155.
- Gil A., Skoczylas I. Kościoły Wschodnie w państwie polsko-litewskim w procesie przemian i adaptacji: metropolia kijowska w latach 1458–1795. Lublin–Lwów, 2014. 684 s. + 62 s.
- Gliwa A. Zimowy najazd tatarów krymskich na Rzeczpospolitą w 1626 r. i jego skutki na terenie ziemi Przemyskiej // Rocznik Przemyski. 2006. T. XLII: Historia wojskowości. Z. 1. S. 3-58.

- Haliv M., Ohar A. Public-political views of Greek-Catholic priests of Drohobych county in mid 1920s (according to the materials of the Polish Police) // Східноєвропейський історичний вісник. 2018. Вип. 8. С. 114-123.
- Horn M. Skutki ekonomiczne najazdów tatarskich z lat 1605 – 1633 na Ruś Czerwona. Wrocław-Warszawa-Kraków: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1964.
- Kilka słow o szkołach w Galicji w roku 1845. Poznań, 1845.
- Lazorak B., Skwarek B., Lazorak T. Drohobycz i ziemia drohobycka w latach 1914 – 1919. Studia z dziejów miasta i regionu. Warszawa-Legnica-Drohobycz-Nagujewicze: Wydawnictwo AEH, 2022.
- Lorens B. Bractwa cerkiewne w eparchii przemyskiej w XVII – XVIII wieku. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2005.
- Lu. Dz. (Ludwik Dziedzicki). Litynia // Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich / Wyd. pod red. F. Sulimierskiego, B. Chlebowskiego, W. Walewskiego. T. V. Warszawa: Nakł. W. Walewskiego, 1884. S. 354-355.
- Pelczar R. Recepja austriackiego ustawodawstwa oświatowego w Galicji w latach 1774 – 1816 // Historia i dziedzictwo regionów w Europie Środkowo-Wschodniej w XIX i XX w. Rzeszów, 2011. S. 212-224.
- Pelczar R. Szkolnictwo parafialne w ziemi przemyskiej i sanockiej (XIV – XVIII w.). Warszawa: Oficyna ASPRA-JR, 1998.
- Pelczar R. Szkoły parafialne na pograniczu polsko-ruskim (ukraińskim) w Galicji w latach 1772 – 1869. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2009.
- Rzemieniuk F. Unickie szkoły początkowe w Królestwie Polskim i w Galicji 1772 – 1914. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL, 1991.

ІЛЮСТРАЦІЇ

Літіння на мапі Фрідріха фон Міга (1779 – 1783)

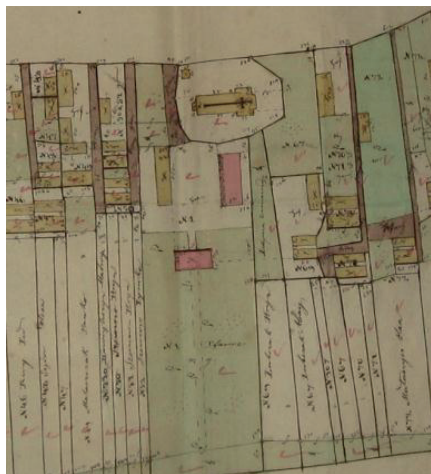
Церква Св. Параскеви (побудована у 1821 – 1825 рр.)

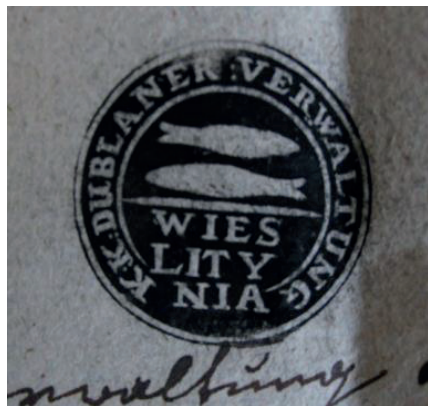
Скульптурна композиція хрещення Ісуса Христа (1806)

**Зображення церкви серед настінних розписів у храмі
Св. Параскеви**

Літинські церква та плебанія на кадастровій мапі 1853 р.

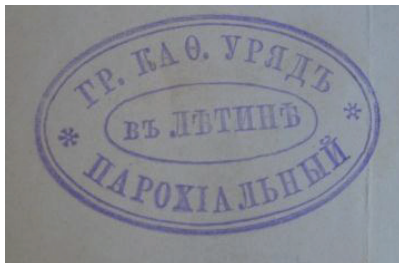
Печатка уряду громади с. Літиня (1819)

Печатка уряду громади с. Літиня (1886)

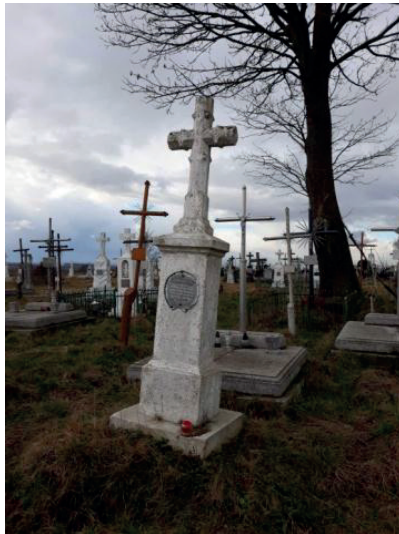
Церковна печатка в Літині (1869)

Печатка парафіяльного уряду в Літині (1892)

**Могила о. Петра Серейкевича
(відновлена з ініціативи сільського голови Івана Пурія)**

Могила о. Антонія Лужецького

**Священик о. Володимир Хіляк (1843 – 1893)
літинський парох у 1892 – 1893 рр.**

**Могила о. Володимира Хіляка
(пам'ятник встановлено у 1894 р.,
реконструйовано у 1973 р.)**

**Священик о. Лев Стеців (1872 – 1957),
літинський парох у 1908 – 1957 рр.**

**Хресний хід вулицями Літині з нагоди 950-річчя
запровадження християнства на українських землях (1938)**

Образ **Найсвітшого Серця Ісуса**, намальований у Львові на замовлення Івана Бугери і поблагословенний митрополитом Андреем Шептицьким 6 травня 1934 р.

Священики і члени церковного братства в Літині під час літнього празника 1942 р. (у *середньому ряду зліва на право сидять: сотрудник о. Михайло Снівак, попередній сотрудник о. Зенон Бандрович, парох о. Лев Стеців*)

Літинське юнацтво навколо символічної могили борців за волю України, зведеної поблизу парафіяльної церкви у 1941 р. (1943)

Церковний хор с. Літиня (початок 1940-х рр.)

**Ігумен о. Онуфрій (Теодор) Бурдяк
(1871 – 1959)**

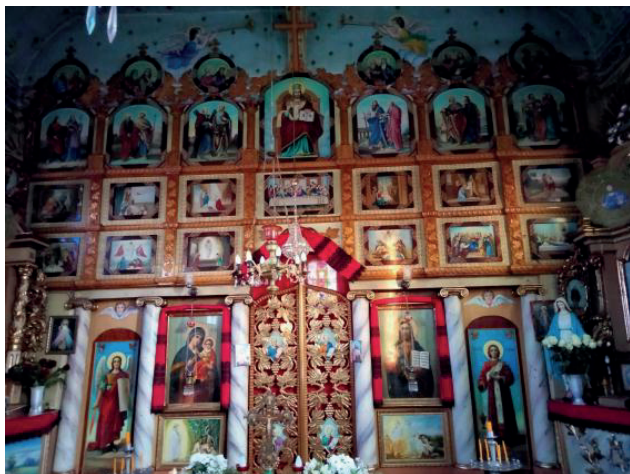
Схимонах Стефан Харів (1898 – рік смерті невідомий)

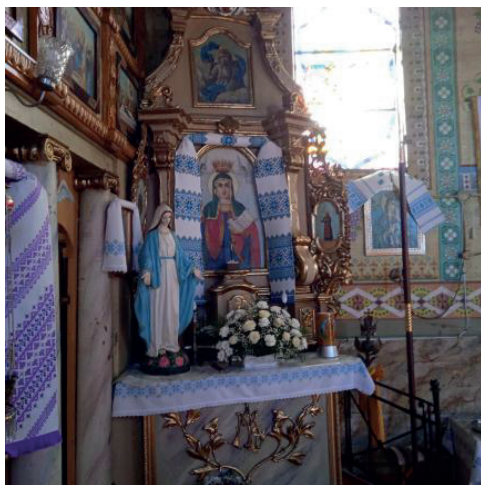
**Священик о. Михайло Співак (1911 – 1986),
літинський парох у 1957 – 1986 рр.**

Священик о. Іван Котів (1910 – 1972)

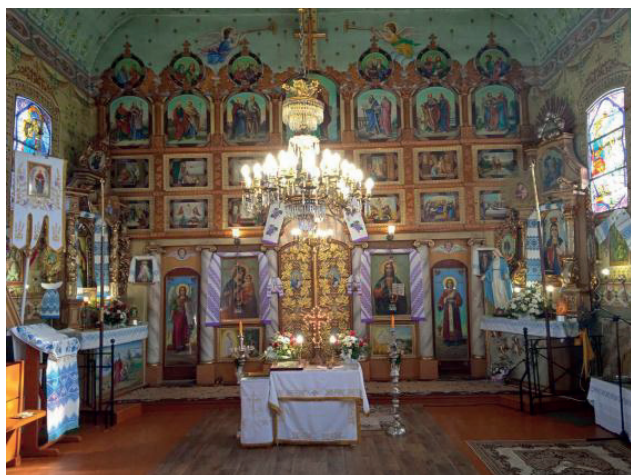
**Царські двері, намісні образи та іконостас
у церкві Св. Параскеви**

**Бічний престол Св. Великомучениці Параскеви та
Св. Онуфрія у літинській церкві**

**Єпископ-помічник Григорій Комар під час святкування
200-ліття церкви Св. Параскеви в Літині (2021)**

Інтер'єр церкви Св. Параскеви

Наукове видання

**Церковно-релігійне життя
села Літиня на Дрогобиччині
(XVI – початок XXI ст.)
(до 200-ліття побудови храму
Св. Великомучениці Параскеви)**

Автор
Микола Галів

Літературне редагування
Уляна Галів

Макетування та верстка
Іван Трут

Дизайн обкладинки
Іван Трут

Здано до набору 07.03.2023 р. Підписано до друку 20.03.2023 р.
Гарнітура Times. Формат 60x84 1/16.
Друк офсетний. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 17,4. Замовлення № 8055.
Наклад 100 примірників

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 2509 від 30.05.2006 р.

Друк ПП “ПЌСВІТ”

Адреса: вул. І. Мазепи, 7, м. Дрогобич, 82100 Україна
тел. (03244) 2-23-35; 3-38-50
e-mail: posvitdruk@gmail.com